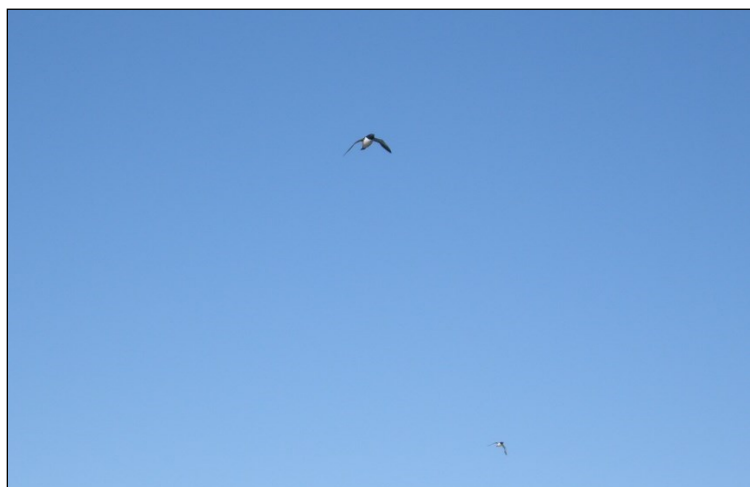

KINNITATUD
Keskkonnaameti
20.12.2023
korraldusega nr 1-3/23/685

Gretagrundi loodusala kaitsekorralduskava

Algid lennus, Kadri Paomees

Keskkonnaamet 2023

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.1 Uuritus ja seire	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	9
Kasutatud andmeallikad	10

Kasutatud lühendid

KE – jah/ei: liik või elupaigatüüp kas vastavalt on/ei ole nimetatud ala kaitse eesmärgina

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KAUR – Keskkonnaagentuur

KKK – kaitsekorralduskava

HA – hoiuala

LiD – linnudirektiiv (sätestab liikmesriikide õigused ja kohustused loodusliku linnustiku kaitseks ja kasutamiseks)

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LiA – linnuala (linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks asutatud ala)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

1. Ala iseloomustus

Kaitstava ala nimi	Gretagrundi hoiuala
Loodusala nimi	Gretagrundi loodusala (EE0040500)
Pindala	14 727,7 ha
Asukoht ja piirid	https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/9028190 , https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/looduskaitse
Kaitsekord	„Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas” https://www.riigiteataja.ee/akt/121122022012?leiaKehtiv ja Looduskaitseadus § 14, 32 ja 33 https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022007?leiaKehtiv
Koostaja nimi	Kadri Paomees
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Tegemist on merealaga, kus kaitstakse merelisi elupaigatüüpe ning talvituvaid ja rändel olevaid linnuliike.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Gretagrundi(hoiuala) loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

1.1 Uuritus ja seire

Inventuurid ja uuringud

Merepõhja elustiku ja elupaikade inventuuri ning kalastiku uuringud viis 2008. a läbi TÜ Eesti Mereinstituut. Linnuloenduse tegi 2008. a Eesti Ornitoloogiaühing.

Tabelis 2 toodud eesmärkide seisundid on määratud siin loetletud inventuuride andmete põhjal.

Riiklik seire

Oluline on jätkata riiklike seiretega. Riiklik seire kuulub I prioriteeti ning korraldajaks on Keskkonnaagentuur (*KAUR*). Tegevus toimub riikliku seirekava järgi.

Tabel 1. Gretagrundi loodusosalal asuvad seirejaamad.

Seirejaama nimi	Kood	Seiretüüp	Programm
Ae02	SJB0456000		Talvituvate veelindude arvukus, Kesktalvine veelinnuloendus
Ae03	SJB0167000		Talvituvate veelindude arvukus, Kesktalvine veelinnuloendus
Ae09	SJB0726000		Talvituvate veelindude arvukus, Kesktalvine veelinnuloendus
Ae10	SJB0397000		Talvituvate veelindude arvukus, Kesktalvine veelinnuloendus
Liivi laht	SJB1455000	Mereseire: ohtlike ainete seire	Avamere ohtlike ainete seire, Mereseire
RK23 (SUSE, MAFY+SUSE)	SJB1727000	NEMA projekti raames välja töötatud Loodusdirektiivi elupaikade seire jaam	Merepõhja elupaikade levik ja seisund, Mereseire, SD6/SD1. Merepõhja terviklikkus/ Bioloogiline mitmekesisus – merepõhja elupaigad

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Loodusala looduskaitsetelised väärtused on Euroopa Liidu Loodusdirektiivi I lisasse kantud kooslused ja Linnudirektiivi I ning II lisasse kantud liigid. Tabelis 2 võetakse kokku Gretagrundi loodusala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärgid, soodsa looduskaitsetelise seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed, kaitsetegevuse oodatavad tulemused kaitsekorralduskava perspektiivis ja loodusala panus kaitstava elupaigatüübi üle-eestilisse pindalasse ning võrdlus Natura standardandmebaasiga (SDF).

Tabel 2. Gretagrundi loodusala kaitseväärtuste koondtabel (kooslused).

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ³
Elupaigatüübid							
Veelused liivamadalaad (1110) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	200 ha/C	Elupaigatüübi säilitamine 200 ha	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikud protsessid. Merereostus. 	-	Heas seisus elupaiku on säilinud 200 ha suurusel alal	Kaudsed ohud on pinnase kaevandamine, süvendamine, kaadamine, tuuleparkide rajamine, õlireostus. Vajadus aktiivse kaitse järgi on väike, oluline on vältida elupaika kahjustavat (ehitus)tegevust.	0,17/0,50
Karid (1170) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	205 ha/C	Elupaigatüübi säilitamine 205 ha	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikud protsessid. Merereostus. 	-	Heas seisus elupaiku on säilinud 205 ha suurusel alal	Kaudsed ohud on pinnase kaevandamine, süvendamine, kaadamine, tuuleparkide rajamine, õlireostus. Vajadus aktiivse kaitse järgi on väike, oluline on vältida elupaika kahjustavat (ehitus)tegevust.	0,12/3,25

¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitsealade alusel;
KE (jah/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse eesmärk

² Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav

³ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>).

Tabel 3. Gretagrundi loodusala (hoiuuala) kaitseväärtuste koondtabel (liigid).

Kaitseväärtus	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Siseriiklikud eesmärgid						
Järvekaur (<i>Gavia arctica</i>) LKS – II, KE – jah, LiD – I	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.
Väikekajakas (<i>Larus minutus</i>) LKS – II, KE – jah, LiD – I	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.
Punakurk-kaur (<i>Gavia stellata</i>) LKS – III, KE – jah, LiD – I	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>) LKS – ei, KE – jah, LiD – II	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.

Tõmmuvaeras <i>(Melanitta fusca)</i> LKS – III, KE – jah, LiD – II	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.
Alk (<i>Alca torda</i>) LKS – II, KE – jah, LiD – ei	Elupaik 14 727,7 ha	Liigile sobiv elupaik 14 727,7 ha on säilinud	<ul style="list-style-type: none"> • Õlireostus • Laeva- ja paadiliiklus • Kalapüük • Tuulepargid • Kaevandamine, süvendamine, kaadamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Järelevalve, seire, keskkonnamõju hindamine 	Elupaik 14 727,7 ha on säilinud.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna tegemist on rändel peatuvate ja talvituvate lindudega, siis on täpsed arvukused teadmata ja eesmärgiks seatakse elupaiga pindala.

3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 4) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 4. Vajalikud tegevused aastaks 2033.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1.	Merepõhja elustiku ja -elupaikade seire ja seisundi hindamine	14 727,7 ha	Riiklik seire	KAUR	I	Vastavalt seiregraafikule
2.	Keskjalvine veelinnuloendus	14 727,7 ha	Riiklik seire	KAUR	I	Vastavalt seiregraafikule
3.	Mereseire	14 727,7 ha	Riiklik seire	KAUR	I	Vastavalt seiregraafikule
Kavad, eeskirjad						
4.	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
5.	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul

Kasutatud andmeallikad

EELIS. Kasutamise kuupäev: 22. veebruar 2023. a., allikas https://www.eelis.ee/default.aspx?state=5;572247461;est;eelisand;;&comp=objjresult=ala&obj_id=1079338390

Paal, J. (2004). *Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo ja trükikoda Ilo Print.

Paal, J. (2007). *Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat*. Tallinn: Auratrükk.

Riigikantselei. *Riigi Teataja*. Kasutamise kuupäev: 22. veebruar 2023. a., allikas Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122022012?leiaKehtiv>

Riigikantselei. *Riigi Teataja*. Kasutamise kuupäev: 22. veebruar 2023. a., allikas Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/790098?leiaKehtiv>

Eesti Ornitoloogiaühing. (2009). *Veelindude loendus Gretagrundi madalikul*. Tartu.